

УДК 165.74

А. О. Сень
аспірант кафедри історії філософії
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ПОНЯТТЯ «РЕДЕСКРИПЦІЇ» У ТВОРЧОСТІ Р. РОРТІ

Тема сучасної людської культури та її можливого майбутнього завжди цікавила мислителів. Не був винятком також відомий американський прагматист Р. Рорті, який протягом усього свого життя писав про постфілософську, або поетичну, культуру, «у якій вичерпався та був зметений імператив, спільний для релігії та метафізики <...> знайти аісторичну, транскультурну матрицю для помислення, щось, чому все могло б відповідати, залежачи від одного часу та місця» [1, с. 46]. У такій культурі філософія вже не відіграє ролі «королеви всіх наук», а філософи мають займатися не пошуком істини, а розмовою та комунікацією. Одним із наслідків бачення Р. Рорті постфілософської культури стає зміна бачення не тільки проблеми предмета, а й проблеми процесу дослідження, який він згодом позначає терміном «редескрипція» (redescription)¹. Це поняття відіграє в його антифундаменталістській програмі надзвичайно важливу конструктивну роль. Оскільки, за Р. Рорті, досягнення універсального, завершеного словника для людства не є можливим, а сама референція неосяжна за недоступності чітко зафіксованого та загальноприйнятого критерію, мову потрібно вести не стільки про дескрипцію оточуючого світу, скільки про переінтерпретацію та переосмислення концепцій історичного минулого, тобто про редескрипцію. В умовах реального розвитку та розквіту тенденцій децентралізації знань у гуманітарних науках у всьому світі досить актуальним є розуміння особливостей методу «редескрипції» Р. Рорті та його конструктивної, незважаючи на яскраво виражений постмодерністсько-прагматичний характер, ролі.

Аналіз останніх публікацій. Розгляд особливостей опису Р. Рорті історичного минулого та специфічності його оцінки різних мислителів, відомих та невідомих вітчизняному читачеві, можна знайти в кожній одиниці критичної літератури, яка стосується його праць. Більшість із них є досить недружньою щодо нього². Найвідомішими серед цієї літератури є збірники «Rorty and Pragmatism: The Philosopher Responds to His Critics» (1995 р.), де представлено статті Дж. Гуін-

лока, Т. Левін, Ф. Фаррела, С. Хаак, Ч. Хартсхорна, та «Rorty and His Critics», де можна знайти критичні зауваження А. Білгремі, Ю. Габермаса, Д. Девідсона, Д. Деннета, Х. Патнема, Б. Ремберга [14].

Також аналіз політичного характеру поняття «редескрипція» представлено в працях таких дослідників, як Г. Келдер, К. Топпер, Б. Фрайзера, У. Шуленберг [15]. Причому Г. Келдер, досліджуючи політичну та соціальну тематику творів Р. Рорті, намагається вловити невідповідності в них та наголошує, що «йому не вдалося уникнути впливу модерної філософії, яку він відкидав», проте не заперечує той факт, що його підхід «здатен поглинути всіх, хто зацікавиться» його філософією [2, с. 3, 8]. К. Топпер ще більш критично налаштована щодо Р. Рорті, тому зазначає, що «хоча Р. Рорті й захищає переопис як альтернативу «нормального» філософського та теоретичного аргументу, однак його зусилля в аспекті переопису зазнали поразки», адже він так і не зміг запропонувати конкретних ідей для вирішення нагальних проблем у сучасних ліберальних суспільствах, та й самого «переопису в його описі» автор не бачить [3, с. 954]. У свою чергу Б. Фрейзеру імпонує редескрипція поняття «ліберал» як особистості, яка відчуває загальну неприязнь до приниження та жорстокості, він вважає це основою як етики процесу переопису в Р. Рорті, так і «процесу стабілізації моралі» [4, с. 472].

Узагалі тематика англо-американської філософії другої половини ХХ ст. лише нещодавно ввійшла до фокусу дослідницького інтересу вітчизняних істориків філософії. Лише серед російських дослідників саме поняття «редескрипції» як методу дослідження «іроніка» коротко аналізують у своїх роботах Р. Хестанов, Н. Юліна й І. Джохадзе [16], проте мало уваги приділено політичному характеру цього поняття. Отже, на нашу думку, потрібно почати розмову в нашій країні про те, про що точаться дискусії за кордоном уже більше двадцяти років.

Метою статті є розкриття на основі праць Р. Рорті змісту поняття «редескрипції» не тільки як ме-

¹ Більшість російських та вітчизняних дослідників, зокрема І. Джохадзе, І. Хестанова, Р. Хестанов, В. Целіщев, Н. Юліна та інші, перекладають термін «redescription» або як «редескрипція», або як «переопис», тому ми в статті надалі будемо вживати ці два поняття як цілком взаємозамінні.

² Див. працю Ruman R. Richard Rorty: Annotated Bibliography of Secondary Literature (Amsterdam: Rodopi, 2002), де автор у вступі зазначає, що з більш ніж 1 200 одиниць анотованої бібліографії критичної літератури про Р. Рорті, складеної в 2002 р., лише невелика кількість є «дружньою» до нього.

тоту, за допомогою якого філософ досліджує минуле культури або філософії та виправдовує специфічність свого стилю, а й політичний характер цього поняття як джерела соціальних змін.

Виклад основного матеріалу. Розуміння важливості переопису для дослідження історичного минулого в Р. Рорті присутнє ще із часів його ранніх робіт, хоча тоді він вживав інший термін. Так, у статті «Recent Metaphilosophy» (1961 р.) Р. Рорті звертає увагу на факт, що «будь-який метафізичний, епістемологічний чи аксіологічний аргумент може бути переможений переозначенням (redefinition)», що можливо завдяки здатності філософів до «зміни правил» мовної гри, переважно завдяки зміні релевантного критерію [5, с. 299]. Тому Р. Рорті, передбачаючи те, про що він буде писати в більш пізній період, зауважує, що «не залишається нічого, крім того, щоб зробити чесною потребу та вивчити власне цей процес переозначення» [5, с. 301].

Уперше Р. Рорті використав термін «редескрипція» в есе «Cartesian Epistemology and Changes in Ontology» (1970 р.), де показав, як різні ідеї в онтології узгоджувалися в процесі «редескрипції», викликаній прийняттям або неприйняттям певних випадкових передумов [6, с. 278–279]. Звертаючись до Р. Декарта й до онтологічного питання «Що насправді реальне?», Р. Рорті доходить висновку, що способи відповіді на це питання відрізнялися залежно від епох. Його точка зору полягає в тому, що «критерій для задовільної відповіді на це питання змінили в сімнадцятому столітті й змінюють зараз» [6, с. 274]. Чому відбувається така зміна? Це насамперед результат вузькоспеціалізованих філософських суперечок, які не зацікавлені в оцінці певних концепцій, що втратили свою привабливість. З натяком на тезу В. Селларса, що «принцип даності – це міф»³, Р. Рорті називає це «принципом відносної непорушності» (Principle of the Relativity of Incommensurability), відповідно до якого «речення, що використовується для вираження непорушного знання, не є справою особливого зв'язку, який існує між суб'єктами, що пізнають, і певним об'єктом, який згадується в цьому реченні, а є справою способу, у якій речення вписується в мову цієї культури й в середовище її користувачів у цей момент часу» [6, с. 282.]. Таким чином, хоча на той час Р. Рорті ще не використовував термін «редескрипції» для опису власного підходу, він позначив за його допомогою важливість іншої ідеї, яку він висвітлював в есе, – принцип відносної непоправності. Крім того, уже тоді Р. Рорті сприймає будь-яке авторське додавання до історії як «переінтерпретацію попередніх пе-

реінтерпретацій ще більш ранніх переінтерпретацій» [7, с. 92].

У праці «Випадковість, іронія та солідарність» редескрипція фактично стає методом для самого Р. Рорті: «Ми переопишуємо самих себе, свою ситуацію, своє минуле в термінах і порівнюємо результати з альтернативними переписами, які використовують словники альтернативних фігур» [8, с. 110]. Він пропонує сформований погляд на роль «іроніка» та процес «перепису», через який іроніки генерують свій новий «кінецьний словник»; як наслідок, переглядається їх моральна ідентичність. Виходячи з того, що не існує нічого поза нашими самоописами (текстами), до чого можна було б апелювати, та не існує способу дістати певної «внутрішньої природи» чи «реальності сутності», у які вірять не «іроніки», а «метафізики», процес редескрипції розширює коло інтересу так, що ми можемо зіткнутися з іншими словниками, які вплинуть на наш власний. Крім власне реальних зустрічей з іншими людьми, більш просто зробити це через книги, де ми можемо дізнатися про «дивних людей» та «дивні співтовариства» [8, с. 111]. Визначаючи літературних критиків як «моральних порадників», Р. Рорті визначає роль літературного критика в моральній рефлексії як культур-критику. Через те, що вони сприяють встановленню контакту з людьми, а не з нелюдською реальністю, література, журналістика та етнографія, а не філософія, теологія чи природничі науки створюють можливість «образного знайомства з альтернативними кінецьними словниками», роблячи їх більш націленими на суспільну мету демократичного життя.

Вище ми зазначали, що для Р. Рорті є неможливим існування універсального, привілейованого словника (або мовної гри), проте кожен із них по-своєму є самодостатнім та «кінецьним». Вибір словників, згідно із вченням Р. Рорті, відбувається з прагматичних причин. Часто критики закидають Р. Рорті претензії, що він точно не визначає механізм, коли один словник змінює інший, або як визначити те, чи словник застарів, нарешті, чому ми маємо відкинути словник фундаменталістської концепції знання. У свою чергу Р. Рорті зазначає: «Відповідно до власних передумов я не буду пропонувати аргументи проти словника, який я хочу замінити. Замість цього я спробую зробити більш привабливим словник, до якого схилиюся, демонструючи, як він може бути використаний під час опису різноманітних тем» [8, с. 28]. Його стратегія така: дискредитувати словник, у якому містяться формулювання цих заперечень, змінюючи у зв'язку із цим предмет,

³Мається на увазі критика філософом-аналітиком В. Селларсом доктрини про «безпосередньо дане» в досвіді знання як абсолютне, незалежне, не потребує якихось доказів, а також як основа для будь-якого емпіричного дослідження. На противагу цьому В. Селларс пропонує вчення про те, що відчуття та сприйняття стають «даними» тільки тоді, якщо інтерпретовані в певній мовній системі.

таким чином, не дозволити своєму опоненту обирати зброю й територію, щоб зустріти його критику підготовленим» [8, с. 70]. Чи не тому Р. Рорті був таким блискучим опонентом?

Конкретним видом редескрипції є «реконтекстуалізації» – це переміщення «одних книг у контекст інших книг, одних образів у контекст інших образів» [8, с. 110]. Саме цей процес має своїм результатом трансформацію та видозміну словників, якими співтовариства користуються, у термінах яких вони формулюють наші уявлення про власну моральну ідентичність. Про саму ідею реконтекстуалізації можна більш детально прочитати в його есе «Inquiry as Recontextualization» (1988 р.). Проте важливо зазначити, що цей підхід виник унаслідок того, що Р. Рорті раз і назавжди у своїх герменевтичних поглядах зробив акцент на інтерпретації. Зокрема, він не розділяє діяльності філософа як оригінального автора та як ерудованого інтерпретатора. Інтерпретація тексту, за Р. Рорті, полягає якраз не у відтворенні його початкового аутентичного смислу, а у створенні смислу наново, переопісі та реконтекстуалізації [9, с. 94]. Він вважає, що останній термін підкріплює погляд на нашу культуру як на все більш поетизовану, оскільки вона має прагнення «придумати так багато контекстів, як це можливо», для наших переконань, що, на його думку, більш притаманно мистецтву та літературі, ніж природничим наукам [9, с. 100]. Потрібно залишити ідею стосовно того, що існує привілейований контекст поза нашими віруваннями, таким чином, перейти до «посткуніанського» погляду на науки [9, с. 95]. Потреба в ліквідації цієї ідеї є центральною в прагматизмі Р. Рорті, адже для нього неможливо вийти за межі сітки наших вірувань і переконань. Помилкове уявлення про те, що ми можемо це зробити, іде від концепції раціонального дослідження, заснованого на припущенні, що все може бути переведене в одиничний, широко доступний контекст і словник, який був прийнятий кожним раціональним дослідником. За відсутності такого привілейованого контексту й універсального критерію, дійсно, усе, що ми можемо зробити, – це переописати речі та порівняти один переопис з іншим. У висновку Р. Рорті сказав, що «немає нічого поганого в науках, помилка міститься лише в спробі обожити їх» [9, с. 34].

Такий підхід у дослідженні історичного минулого дозволяє Р. Рорті назвати прагматистами Ф. Ніцше, М. Гайдеггера; встановити зв'язок між їхньою творчістю та творчістю М. Прустом, між творчістю К. Маркса і Ш. Бодлера, між творчістю Л. Троцького та Т. Еліота, В. Набокова та Дж. Оруелла; дотримуватися позиції стосовно того, що аналітична філософія досягла своєї кульмінації в працях В. Куайна, пізнього Л. Вітгенштайна, В. Селларса та Д. Девідсона, які у свою чергу стверджу-

вали, що вона подолала й заперечила саму себе; а також просто «викинути» за помилковість вчення про натуралістичну метафізику з творчості Дж. Дьюї. Водночас більшість аналітиків і критиків творчості Р. Рорті були переважно незадоволені селективною інтерпретацією й апропріацією робіт видатних філософів, виникали довготривалі дебати, підбурені розглядом їх латентних прагматистських нахилів. Р. Рорті співчував філософам, які неодноразово заявляли, що він перекрутив їх погляди: «Це природна реакція. Вони мислять самих себе як таких, хто розробив досить специфічну точку зору, а з моєї подачі я, здається, звів її до рівня частки певного великого культурного зрушення чи до чогось подібного» [1, с. 9]. Проте він захищає свій підхід: «Я не бачу нічого поганого в цьому. Незалежно від того, що вони думають про це, якщо ви думаєте, що існує спільні знаменники чи тренди, тоді чому так не сказати?» [1, с. 9]. Так, в есе «Nineteenth Century Idealism and Twentieth Century Textualism» (1981 р.) Р. Рорті бере до уваги як «романтичну філософію науки Т. Куна», так і «філософію романтичної поезії Г. Блума», які, на його думку, цілком сумісні з прагматистським розумінням Ф. Ніцше та В. Джеймса того, що новий і корисний словник якраз такий, який не шукає неопосередкованого бачення речей або текстів, які є насправді. Це є прекрасним прикладом того, як Р. Рорті суміщає на перший погляд несумісне у «своєму всесвіті думок».

Важливо зрозуміти, що редескрипція для Р. Рорті є більше ніж просто метод дослідження розвитку культури або історичного минулого філософії: «не вміння аргументувати, а талант до різноманітної мови», на його думку, є «головним інструментом культурних змін» [8, с. 26]. Отже, редескрипція виступає в нього як альтернатива аргументу та має яскраво виражений політичний характер, адже вона має силу змінити напрям нашого мислення.

Для прагматистів, наполягає Р. Рорті, «нецікаво шукати різницю між таблицями та текстами, між протонами та поемами <...> усі вони всього-на-всього перманентні можливості для використання, а отже, для переопису, переінтерпретації, маніпуляції» [7, с. 153]. У цьому контексті Р. Рорті використовує поняття «викривлене прочитання» (strong misreading) Г. Блума. Якщо ми знаходимося за межами реальності привілейованого контексту, де застосовування критерію дійсно може вирішувати проблеми, то аргументація втрачає свою привабливість, так само як репрезентаціоналізм і кореспондентна теорія істини. Як пояснює Р. Рорті, викривлене прочитання – це коли критик «не запитує ні автора, ні текст про їх інтенції, а просто обіграє текст у форму, яка буде слугувати його власній меті» [7, с. 151]. Незважаючи на те, чи це великий фізик, чи великий кри-

тик, час від часу цей процес дає «новий словник, який дозволяє нам зробити багато нових та дивовижних речей» [7, с. 153]. Для ілюстрації погляду на інтелектуальний прогрес як безумовний процес Р. Рорті використовує приклади з історії філософії: «Т. Гобс не мав теологічних аргументів проти світобачення Д. Аліг'єрі; І. Кант мав лише дуже слабкий науковий аргумент для обґрунтування феноменального характеру науки; Ф. Ніцше й У. Джеймс не мали епістемологічних аргументів для обґрунтування прагматизму. Кожен із цих мислителів знайомить нас із новою формою інтелектуального життя й просить нас порівняти її переваги зі старою» [7, с. 156].

У більш пізньому есе Р. Рорті робить висновок про обмеженість аргументів, посилаючись на думки англійського поета-романтика П. Шеллі: «Істина, що є продуктом успішної аргументації, не може, на думку П. Шеллі, удосконалити наш моральний стан» [13, с. 101]. Використання людиною уяви як «наріжного каменю культурної революції» дозволяє зробити майбутнє багатшим за минуле, а «здатність переописати знайоме в незнайомих термінах об'єднує Ньютона і Христа, Фрейда і Маркса» [10, с. 87]. Якщо ж сучасне суспільство буде працювати лише над проблемою розробки програми з підтримки аргументації привілейованої точки зору, тоді ми ніколи не побачимо, що обмежені лише пошуком загальноприйнятого критерію, а цей процес відволікає та не дає реалізуватися більш потрібним соціальним змінам. За відсутності політичного еквіваленту розвитку революційної науки Т. Куна ми ніколи не змінимо нашого самоіміджу, а це закритє перед нами двері до можливого, проте наразі неймовірного майбутнього.

Процес переопису Р. Рорті яскраво представляє як альтернативу процесу аргументації в есе «Unger, Castoriadis, and the Romance of a National Future» [11, с. 177–192]. Зокрема, тут він зазначає, що основна проблема процесу аргументації полягає в тому, що він прагне стимулювати зміни в переконаннях через звернення до апріорно прийнятого критерію, «працюючи за правилами певної знайомої мови-гри, певного знайомого способу опису поточної ситуації» [11, с. 189]. Для Р. Рорті більш важливою є апеляція до уяви як рушія морального та інтелектуального прогресу. Таким чином, заклик до розірвання з основою конвенціональності, яка, на думку Дж. Дьюї, є занадто есенціальною, для Р. Рорті стає результатом роботи уяви, чимось таким «непередбачуваним та при-

страсним», що здатне зруйнувати те, що Р. Унгер⁴ назвав «холодною політикою», яку Р. Рорті трактує як знайому мову-гру, що «служить для легітимації точно визначеної форми соціального життя, тобто робить її неминучою <...> від якої ми сподіваємося звільнитися» [11, с. 189]. Процедуру аргументації в розумінні Р. Рорті не можна віднести до процесу, «у якому абсолютно незнайомі твори та люди відчайдушно (на дивані чи на барикадах) шукають чогось (неважливо, наскільки знайомого), що могло б працювати» [11, с. 190].

Рортівське надання переваги уяві над обґрунтованими аргументами постає з його положення про те, що соціальні зміни стримуються апеляцією до «раціонального прийняття стандартів існуючого співтовариства», яку зумовлює аргумент. Моральний прогрес тільки тоді зможе вийти за межі пануючих переконань, коли його єдиним джерелом будуть розглядатися сміливі дії та творча уява [12, с. 214–215]. В есе 1990-х рр., зокрема «Feminism and Pragmatism», Р. Рорті позначає свою позицію більш відверто, а саме як прагнення соціальної справедливості. Він захищає прагматизм за позитивне ставлення щодо апеляції «до сміливості та творчої уяви, ніж до імовірного нейтрального критерію» [12, с. 218]. Усупереч цій точці зору «філософи-універсалісти стверджують, за І. Кантом, що весь логічний простір, необхідний для обговорення моралі, наразі доступний і що всі важливі істини про правильне та хибне в мові вже наявні, хоча не можуть бути остаточно констатовані, проте вже є прийнятними» [12, с. 203]. Без спроби розширити цей логічний простір за допомогою нових метафор і шляхів спілкування голос, який ніколи не говорив, може ніколи не бути почутий. Специфічними ролями філософії в цьому випадку можна назвати такі: «...очистити шлях для пророків та поетів і зробити інтелектуальне життя трохи простішим та безпечнішим для тих, хто має бачення нової організації співтовариств» [12, с. 215].

Поняття філософії як «культурної політики», що виходить на передній план в останній колекції есе, виданих Р. Рорті, накладає відверто політичний відбиток на роботу, яку філософія має виконувати в майбутньому. Мета культурної політики – скинути невід'ємну від раціоналізму Просвітництва ідею стосовно того, що «стійкий аргумент приведе всіх дослідників до однакової сітки вірувань» [13, с. 93]. У цій новій конотації культурних політиків відрізняє від філософів те, що вони усві-

⁴ Р. Унгер (1947 р.) – лівий соціальний теоретик, економіст, політик та філософ родом із Бразилії; автор більше двох десятків праць («Knowledge and Politics», «Law in Modern Society», «Passion: An Essay on Personality», «Politics: A Work in Constructive Social Theory» та інші), які присвячені пошуку альтернатив сучасній соціальній, політичній та економічній структурі неоліберального капіталізму. Філософія Р. Унгера заснована на переконанні, що соціальний світ – це повністю творіння людства, породжене його уявою, тому економіка постає для нього як постійне поле пошуку й інновацій, а політичні ідеї пов'язані з концепцією пластичного розвитку суспільства, яке змінюється безперервно й поступово за відсутності центрального й чітко визначеного драйвера.

домлюють, що за відсутності узгодженого критерію неможливо досягти остаточних висновків із будь-якої проблеми. Проте для філософії «втручатися» в культурну політику означає поєднувати поетів з іншими інтелектуалами в пропозиції додаткових словників і нових шляхів бачення світу, а також примиряти на перший погляд несумісні існуючі точки зору. У процесі все це зможе дати надію на зміну курсу розвитку людського спілкування про «те, що, власне, робити із собою».

Через те, що редескрипція має потенціал до приниження, Р. Рорті має примирити іронію з лібералізмом, де «лібералами» він вважає людей, для яких «жорстокість – це найгірша явище у світі» [8, с. 105]. Він може цього досягти лише шляхом розрізнення приватного та публічного: «За моїми приватними цілями я можу переописати вас або будь-яку іншу людину в термінах, які нічого не мають спільного з моїм ставленням до вашого актуального або можливого страждання <...> проте якщо я ліберал, то частина мого кінцевого словника, що відноситься до таких дій, вимагає від мене усвідомлення різних способів приниження, яким можуть піддаватися інші люди, на яких я також можу впливати» [8, с. 125]. У результаті ми можемо бути в різних моментах і Ф. Ніцше, і Дж. Міллем.

Висновки. Виходячи з історичних причин, згідно із вченням Р. Рорті, за відсутності загальноприйнятого транскультурного критерію як культурно конституційованої сутності та неможливості досягнення універсального завершеного словника завданням автора стає переосмислення самого процесу дослідження як безперервного переплетіння сітки вірувань, а не як застосування критерію до випадку. Текст може бути порівняний тільки з іншими текстами, а кожен авторський внесок фактично є переінтерпретаціями попередніх переінтерпретацій, які при цьому є історично обумовленими. Політичний характер поняття «редескрипція» полягає в тому, що завдяки йому ми взаємодіємо з різними словниками й мовними іграми, а отже, можемо змінити напрям мислення та вплинути на культурно-політичний розвиток співтовариств. Отже, для Р. Рорті редескрипція – це процес мислення, через який ми винаходимо нові привабливі описи нашої нагальної соціально-політичної ситуації, а також її майбутніх варіантів прогресу. Це дослідження не вичерпує обраної теми, а намагається виступити апологетом виправданості такого сміливого підходу, а отже, почати дискусію у вітчизняній науці.

Література

1. Take Care of Freedom and truth Will take Care of Itself: Interview with Richard Rorty / ed. by E. Mendieta. – Stanford : Stanford University Press, 2006. – 98 p.
2. Calder G. Rorty's Politics of Redescription / G. Calder. – Wales : University of Wales Press, 2007. – 192 p.

3. Topper K. Richard Rorty, Liberalism and the Politics of Redescription / K. Topper // American Political Science Review. – 1995. – Vol. 89. – № 9. – P. 954–965.

4. Fraizer B. The Ethics of Rortian Redescription / B. Fraizer // Philosophy & Social Criticism. – 2006. – № 32. – P. 461–492.

5. Rorty R. Recent Metaphilosophy / R. Rorty // Review of Metaphysics. – 1961. – Vol. 15. – № 2. – P. 299–318.

6. Rorty R. Cartesian Epistemology and Changes in Ontology / R. Rorty // Contemporary American Philosophy / ed. B. John, E. Smith. – New York : Humanities Press, 1970. – P. 109–131.

7. Rorty R. Consequences of Pragmatism / R. Rorty. – Minneapolis : University of Minnesota Press, 1982. – 238 p.

8. Рорти Р. Случайность, ирония и солидарность / Р. Рорти ; пер. с англ. И. Хестановой, Р. Хестанова. – М. : Русское феноменологическое общество, 1996. – 280 с.

9. Rorty R. Objectivity, Relativism, and Truth. Philosophical Papers : in 4 parts / R. Rorty. – Cambridge : Cambridge University Press, 1991–2007. – P. 1. – 1991. – 236 p.

10. Rorty R. Philosophy and Social Hope / R. Rorty. – London : Penguin, 1999. – 320 p.

11. Rorty R. Objectivity, Relativism, and Truth. Philosophical Papers : in 4 parts / R. Rorty. – Cambridge : Cambridge University Press, 1991–2007. – P. 2. 1991. – 212 p.

12. Rorty R. Objectivity, Relativism, and Truth. Philosophical Papers : in 4 parts / R. Rorty. – Cambridge : Cambridge University Press, 1991–2007. – P. 3. 1998. – 363 p.

13. Rorty R. Objectivity, Relativism, and Truth. Philosophical Papers : in 4 parts / R. Rorty. – Cambridge : Cambridge University Press, 1991–2007. – P. 4. 2007. – 220 p.

14. Rorty and Pragmatism. The Philosopher Responds to His Critics / ed. by H. Saatkamp. – Nashville, 1995. – 276 p. ; Rorty and His Critics / ed. by R. Brandom. – Maiden : Blackwell, 2000. – 410 p.

15. Calder G. Rorty's Politics of Redescription / G. Calder. – Wales : University of Wales Press, 2007. – 192 p. ; Calder G. Rorty: And Redescription / G. Calder. – London : Weidenfeld & Nicolson, 2003. – 72 p. ; Topper K. Richard Rorty, Liberalism and the Politics of Redescription / K. Topper // American Political Science Review. – 1995. – Vol. 89. – № 9. – P. 954–965 ; Fraizer B. The Ethics of Rortian Redescription / B. Fraizer // Philosophy & Social Criticism. – 2006. – № 32. – P. 461–492 ; Schulenberg U. From Redescription to Writing: Rorty, Barthes, and the Idea of a Literary Culture / U. Schulenberg // New Literary History. – 2007. – Vol. 38. – № 2. – P. 371–387.

16. Джохадзе И. Неопрагматизм Ричарда Рорти / И. Джохадзе. – М. : Эдиториал УРСС, 2001. – 256 с. ; Хестанов Р. «И остановился перед ироническим либерализмом». Читаем Герцена глазами Рорти / Р. Хестанов // Логос. – 1996. – № 8. – С. 92–116 ; Хестанов Р. Утопическое экспериментирование Ричарда Рорти / Р. Хестанов // Рорти Р. Случайность, ирония и солидарность / Р. Рорти ; пер. с англ. И. Хестановой, Р. Хестанова. – М. : Русское феноменологическое общество, 1996. – С. 259–276 ; Юлина Н. Постмодернистский прагматизм Ричарда Рорти / Н. Юлина. – Долгопрудный : Вестком, 1998. – 100 с.

Анотація

Сень А. О. Поняття «редескрипції» у творчості Р. Рорті. – Стаття.

Заперечення Р. Рорті можливості досягнення гранд-нарративу та знайдення відповідей на метафізичні питання традиційної філософії зробили його найбільш помітним американським мислителем у філософській, соціальній та політичній теорії. У статті проаналізовано важливе поняття редескрипції в його прагматистсько-постмодерністській філософській системі як методу дослідження історичного минулого та джерело соціальних змін. Також досліджено вплив цього поняття на вибір стилю викладу у філософа. Пояснюється те, як за допомогою методу перепису Р. Рорті творить сам себе як іроніка, оригінального інтерпретатора й поета та пропонує нам його як альтернативу аргументації для творення власного іміджу, для розвитку та практичної реалізації нашої творчої уяви, для кращого майбутнього.

Ключові слова: Р. Рорті, редескрипція, реконтекстуалізація, антифундаменталізм, постфілософська культура.

Аннотация

Сень А. А. Понятие «редескрипции» в творчестве Р. Рорти. – Статья.

Возражения Р. Рорти против возможности достижения гранд-нарратива и нахождения ответов на метафизические вопросы традиционной философии сделали его наиболее заметным американским мыслителем в философской, социальной и политической теории. В статье проанализировано важное понятие редескрипции в его прагматистско-постмодернистской философской системе как метода исследования истори-

ческого прошлого и источник социальных изменений. Также исследовано влияние этого понятия на выбор стиля изложения философа. Объясняется то, как с помощью метода переписания Р. Рорти творит сам себя как ироника, оригинального интерпретатора и поэта и предлагает нам его как альтернативу аргументации для создания собственного имиджа, для развития и практической реализации нашего творческого воображения, для лучшего будущего.

Ключевые слова: Р. Рорти, редескрипция, реконтекстуализация, антифундаментализм, постфилософская культура.

Summary

Sen A. O. The concept of “redescription” in the work of R. Rorty. – Article.

R. Rorty’s objections against the possibility of achieving “grand” narrative and finding answers to metaphysical questions of traditional philosophy made him the most prominent American thinker in philosophical, social and political theory. The article attempts to analyze the importance of the concept of “redescription” in his pragmatic-postmodern philosophical system as a method of inquiry of the historical past and a source of social change. The author also explores the impact of this concept on the choice of writing style this philosopher. How, with the help of this method “redescription”, R. Rorty creates himself as ironist, the original interpreter and poet, and how he offers it to us as alternative to argument for creation of your own self-image, development and implementation of our imagination and better future.

Key words: R. Rorty, redescription, recontextualization, antifundamentalism, post-philosophic culture.